

თელავის ი. გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სალექციო კურსის სასწავლო გეგმა

სასწავლო წელი
2011-2012

ქართული ცივილიზაციის ისტორია

სასწავლო კურსის კოდი: H.1.D.21

leqtori – პროფესორი გიორგი რჩეულიშვილი

ტელეფონები: ტელ. 899. 39. 37. 66. ელ. ფოსტა: g.rcheulishvili@posta.ge

საკონსულტაციო დრო – ორშაბათი, ოთხშაბათი, პარასკევი 10-დან 14 საათამდე
საქართველოს ისტორიის კათედრაზე

კრედიტების რაოდენობა: 5 (ხუთი) ECTS კრედიტი. ხანგრძლივობა: 15 კვირა – 125 საათი. ა) სააუდიტორიო – 45 სთ. (ლექცია – 30, პრაქტიკული – 15); ბ) დამოუკიდებელი – 80. კვირაში ჩატარდება 3 სააუდიტორიო შეხვედრა.

სალექციო კურსის სტატუსი: სავალდებულო

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სოციალურ, ბიზნესისა და სამართლის ფაკულტეტების დამატებით (Minor) სპეციალობაზე „კულტუროლოგია“ VIII სემესტრში

სალექციო კურსის მიზანია: შეასწავლოს

ქართული ცივილიზაცია მთელი მისი ხანგრძლივი ისტორიის მანძილზე

სალექციო კურსზე დაშვების წინაპირობა – არ აქვს

სალექციო კურსის შედეგი:

კურსის ათვისებით სტუდენტები შეისწავლიან ქართული კულტურული ფენომენის რაობას და გლობალურ ცივილიზაციურ არეალში მისი კუთვნილი ადგილის განსაზღვრის სწორ მეცნიერულ მეთოდებში. შეისწავლიან ცივილიზაციის ჩასახვისა და განვითარების, სხვა კულტურებთან მისი კავშირ – ურთიერთობების მექანიზმებს, ასევე განუვითარდებათ საჭირო ინფორმაციის მოძიებისა და ანალიზის უნარი. მათ ექნებათ საფუძველი, რათა სურვილის შემთხვევაში, თავად დასპეციალდნენ კულტუროლოგიაში და განაგრძონ კვლევა – ძიება ამ სფეროში.

ცოდნა და გაცნობიერება	ესმის ქართული ცივილიზაციის ისტორიის ასპექტების რაობა; იცნობს ქართული ცივილიზაციის ისტორიის შესახებ არსებულ ძირითად კონცეფციებს.	აქვს ღრმა და საფუძვლიანი ცოდნა ქართული ცივილიზაციის ისტორიაში. დაუფლებულია ქართული ცივილიზაციის ისტორიის შესახებ არსებული თემატიკის და პირველწყაროების მოპოვება-დამუშავება, ამოცანების დასმის და მათი გადაჭრის მეთოდებს.
ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი	შეუძლია ქართული ცივილიზაციის ისტორიის თეორიებთან დაკავშირებული დისციპლინების პრობლემების შეფასება, ანალიზი; შეუძლია პრობლემების გადაწყვეტის გზების დაგეგმვა, მათი გადაჭრის ახალი გზების შემუშავება.	ხელმძღვანელის მითითებით შეუძლია ქართული ცივილიზაციის ისტორიის თეორიებთან დაკავშირებული დისციპლინების პირველწყაროების მოპოვება-დამუშავება, ანალიზი.
დასკვნის უნარი	შეუძლია ხელმძღვანელის მითითების გათვალისწინებებთ სამუშაო პროცესში გამოვლენილი მარტივი პრობლემების ამოცნობა.	გააჩნია ანალიზისა და სინთეზის უნარი; შემოქმედებითი ძიების უნარი; შეუძლია განჭვრიტოს დასკვნის მოსალოდნელი შედეგები.
სწავლის უნარი	პროგრამის დასრულების შემდეგ სტუდენტს განვითარებული აქვს სწავლის შეძენის უნარი და შეუძლია სწავლა გააგრძელოს სამაგისტრო საფეხურზე; შეუძლია სხვისი ხელმძღვანელობით სწავლა.	ხელმძღვანელის უშუალო დახმარებით შეუძლია ახალი ინფორმაციის მოძიება და საკუთარი პროფესიული დონის გაღრმავება. ასევე შეუძლია სწავლა გამოცდილი სპეციალისტების პრაქტიკულ მაგალითებზე დაყრდნობით.
ღირებულებები	იცნობს ქართული ცივილიზაციის ისტორიის დამახასიათებელ ღირებულებებს	იხილავს და აანალიზებს ქართული ცივილიზაციის ისტორიის თეორიებთან დაკავშირებული დისციპლინების მიერ დასმულ საკითხებს შეუძლია ქართული ცივილიზაციის ისტორიის თეორიებთან დაკავშირებული დისციპლინების წინაშე მდგარი საკითხების გადაჭრა სტანდარტული მეთოდებით; ითვალისწინებს და პატივს სცემს მეცნიერთა აზრს.

saleqcio kursis struqtura

I კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: თანამედროვე მსოფლიოში კულტუროლოგიური (ცივილიზაციური) კვლევა – ძიების აქტუალობის ზრდა, მისი მიზეზები და შედეგები, პერსექტიულობა.

ძირითადი ლიტ. ჩიქოვანი ნ. (2002), გვ. 3 – 5; 8 – 9.

ყორანაშვილი გ. (2002), გვ. 3 – 10; 130 – 138.

რეკომენდ. ლიტ. ლორთქიფანიძე ოთ. (1993).

ლორთქიფანიძე ოთ. (1998).

II კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართველთა ეთნოგენეზის საკითხი

ძირითადი ლიტ. ლორთქიფანიძე ოთ. (2002), გვ. 7 – 17.

ყორანაშვილი გ. (2002), გვ. 7 – 98.

III კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: უძველესი ქართული სახელმწიფოებრივობის გენეზისის საკითხი (დიაუზი და კულხა).

ძირითადი ლიტ. ყორანაშვილი გ. (2002), გვ. 130 – 150.

ლორთქიფანიძე ოთ. (2002), გვ. 189 – 218.

რეკომენდ. ლიტ. ქავთარაძე გ. (2006), გვ. 5 – 13.

IV კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: სახელმწიფოს წარმოშობა ქართლში, მეფე ფარნავაზი, ქართული ცივილიზაციის საწყისები.

ძირითადი ლიტ. ლორთქიფანიძე ოთ. (2002), გვ. 324 – 337.

ყორანაშვილი გ. (2002), გვ. 177 – 186.

რეკომენდ. ლიტ. ლორთქიფანიძე ოთ. (1993).

ლორთქიფანიძე ოთ. (1998).

V კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართული ანბანის (მწიგნობრობის) წარმოშობა, სხვადასხვა მოსაზრებანი.

ძირითადი ლიტ. ლორთქიფანიძე ოთ. (2002), გვ. 377 – 379.

ჯავახიშვილი ივ. (1979), გვ. 389 – 398.

VI კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართველთა წარმართული პანთეონი

ძირითადი ლიტ. ჯავახიშვილი ივ. (1979), გვ. 216 – 240.

ლორთქიფანიძე ოთ. (2002), გვ. 279 – 300; 350 – 360.

VII კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: იბერიისა და კოლხეთის (ლაზიკის) სახელმწიფოები და ელინისტური ცივილიზაცია.

ძირითადი ლიტ. ლორთქიფანიძე (2002), გვ. 272 – 307; 324 – 370; 347 – 370.

VIII კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართლის სამეფოს გაქრისტიანება. ქრისტიანული რელიგია და მისი როლი ქართული ფეოდალური სახელმწიფოსა და ცივილიზაციის ჩამოყალიბებაში.

ძირითადი ლიტ. ჯავახიშვილი ივ. (1979), გვ. 333 – 337; 383 – 386;

ყიფიანი გ. (2000), გვ. 85 – 126, 410 – 415.

რეკომენდ. ლიტ. ლომთათიძე გ. (1973).

IX კვირა.

(leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართული ცივილიზაცია ადრეულ შუასაუკუნეებში, ურთიერთობა ირანულ და ბიზანტიურ ცივილიზაციებთან.

ძირითადი ლიტ. ყიფიანი გ. (2000), გვ. 85 – 126.

რეკომენდ. ლიტ. ლომთათიძე გ. (1973), გვ.

X კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართული ცივილიზაცია ადრეულ შუასაუკუნეებში (ქალაქები, ხელოსნობა – კერამიკისა და მინის წარმოება).

ძირითადი ლიტ. ჯავახიშვილი ივ (1979), გვ.

რეკომენდ. ლიტ. ლომთათიძე გ. (1973), 70 – 89.

უგრელიძე ნ. (1967), გვ. 81 – 86.

ჭილაშვილი ლ. (1970), გვ. 3 – 15; 34 – 55.

XI კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართული ცივილიზაცია განვითარებულ შუასაუკუნეებში, საქართველოს ცენტრალიზებული სახელმწიფოს შექმნა – ჩამოყალიბება.

ძირითადი ლიტ. ჩიქოვანი ნ. (2002), გვ.

რეკომენდ. ლიტ. ქავთარაძე გ. (2006), გვ. 119 – 133.

XII კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართული ცივილიზაცია განვითარებულ შუასაუკუნეებში (ქალაქები, კულტურის ცენტრები, არქიტექტურა, ხელოსნობა).

ძირითადი ლიტ. ჩიქოვანი ნ. (2002), გვ.

რეკომენდ. ლიტ. ჭილაშვილი ლ. (1970), გვ. 82 – 117.

მიწიშვილი მ. (1967).

ლომთათიძე გ. (1973), გვ. 50 – 70.

XIII კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართული ცივილიზაციის განვითარების ტეხილები. XIII – XVII სს (სტაგნაცია, მცირე აღორძინება).

ძირითადი ლიტ. ჩიქოვანი ნ. (2002), გვ. 3557.

რეკომენდ. ლიტ. ციციშვილი ირ. (1955), გვ. 78 – 89.

XIV კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართული ცივილიზაციის ადგილი მეზობელ (აღმოსავლურ და დასავლურ) ცივილიზაციებს შორის, მარგინალობისა და განაპირულობის პრობლემა.

ძირითადი ლიტ. ჩიქოვანი ნ. (2002), გვ. 32 – 36.

ყორანაშვილი გ. (2002), გვ. 409 – 415.

რეკომენდ. ლიტ. ლორთქიფანიძე ოთ. (1993), გვ. 1 – 13.

XV კვირა. (leqcia 2 saaTi; seminari 1 saaTi)

თემა: ქართული ცივილიზაციის ტიპოლოგიური რაობისა და ცივილიზაციური კუთვნილების საკითხი თანამედროვე ოსტორიოგრაფიაში.

ძირითადი ლიტ. ჩიქოვანი ნ. (2002), გვ. 36 – 41.

ყორანაშვილი გ. (2002), გვ. 415 – 422.

რეკომენდ. ლიტ. ლორთქიფანიძე ოთ. (1993).

ლორთქიფანიძე ოთ (1998).

სილაბუსში მითითებული ლიტერატურით შეგიძლიათ ისარგებლოთ უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში, საქართველოს ისტორიის კათედრაზე და არქეოლოგიური კვლევის ცენტრში.

სწავლებისა და სწავლის მეთოდები: დასახული მიზნების მიღწევისათვის გათვალისწინებულია სწავლების შემდეგი ფორმების გამოყენება: ლექცია, სემინარი(პარაქტიკული სამუშაო), დამოუკიდებელი მუშაობა, პრეზენტაცია.

სტუდენტთა ცოდნის შეფასების სისტემა და კრიტერიუმები:

სტუდენტთა ცოდნის შეფასება მოხდება შემდეგი აუცილებელი კომპონენტების გათვალისწინებით: შუალედური შეფასებები და დასკვნითი გამოცდა. ამ კომპონენტების ქულათა ჯამი შეადგენს მაქსიმუმ 100 ქულას. მათი თანაფარდობა განისაზღვრება შემდეგი მოთხოვნების დაცვით:

ა) შუალედური შეფასებები – მაქსიმუმ 60 ქულა;

ბ) დასკვნითი გამოცდა – მაქსიმუმ 40 ქულა.

შუალედური შეფასებები განისაზღვრება შემდეგი სამი აუცილებელი კომპონენტის დაცვით:

1) მაქსიმუმ 30 ქულა (2 x 15 ქულა);

2) მაქსიმუმ 20 ქულა (4 x 5 ქულა);

3) მაქსიმუმ 10 ქულა.

შუალედური შეფასებების თითოეული კომპონენტი შეფასდება ერთი სახის შეფასებით. დაუშვებელია, მაგალითად, მეორე კომპონენტის 20 ქულიდან სტუდენტი 10 ქულით შეფასდეს საშინაო დავალების შესრულებით, ხოლო მეორე 10 ქულით – სემინარზე გამოსვლით.

შუალედური შეფასებების პირველი კომპონენტი შეფასდება წერითი ფორმით ორჯერადად, სასწავლო კურსის სილაბუსში გათვალისწინებული მასალის ორ ნაწილად გამოკითხვით. აღნიშნული კომპონენტი შეიძლება შეფასდეს შუალედური წერით, საკონტროლო წერით, ტესტირებით და სხვა.

შუალედური შეფასებების მეორე კომპონენტი შეფასდება ოთხჯერადად, წერითი ფორმით და/ან ზეპირი გამოკითხვით. აღნიშნული კომპონენტი შეიძლება შეფასდეს აქტივობებით სასემინარო ან პრაქტიკულ მეცადინეობებზე, წერითი და/ან ზეპირი საშინაო დავალებებით, ლაბორატორიული სამუშაოებით და სხვა.

შუალედური შეფასებების პირველი კომპონენტის პირველი შეფასება – მაქსიმუმ 15 ქულა და მეორე კომპონენტის პირველი და მეორე შეფასება – მაქსიმუმ 10 ქულა (2 x 5 ქულა) დაიწერება არა უგვიანეს შესაბამისი სემესტრის მე-8 კვირისა და შეფასების თარიღთან ერთად დაფიქსირდება შუალედური შეფასებების უწყისში მათი გამოცხადებიდან არა უგვიანეს 3 სამუშაო დღისა და გადაეცემა შესაბამისი ფაკულტეტის დეკანატს.

შუალედური შეფასებების მესამე კომპონენტი შეფასდება ერთჯერადად, წერითი ფორმით და/ან ზეპირი გამოკითხვით. აღნიშნული კომპონენტი შეფასდება პრეზენტაციაზე მოხსენებით, რეფერატის წარდგენით და სხვა.

პრეზენტაციით ან რეფერატით შეფასების შემთხვევაში, სემესტრის დასაწყისში შედგება სტუდენტთა პრეზენტაციების ან რეფერატების ცხრილი, რომელიც აუცილებლად წინასწარ შეთანხმდება სტუდენტებთან. შეთავაზებული თემატიკიდან სტუდენტი თავად ირჩევს პრეზენტაციის ან რეფერატის თემას. მათი შეფასება განისაზღვრება შემდეგი კომპონენტების დაცვით:

1) თემის გასაგებად წარმოდგენა – მაქსიმუმ 4 ქულით;

3) დასმულ კითხვებზე პასუხის გაცემა – მაქსიმუმ 4 ქულით;

4) ვიზუალური საშუალებების გამოყენება – მაქსიმუმ 2 ქულით.

შუალედურ შეფასებებში სტუდენტის მიერ მიღებული ქულები გამოცხადდება არა უგვიანეს მათი ჩატარებიდან 3 სამუშაო დღისა. ქულები გამოცხადების დღესვე გადაეცემა შესაბამისი ფაკულტეტის დეკანატს.

სტუდენტს უფლება აქვს იმავე დღეს გააპროტესტოს შუალედურ შეფასებებში მიღებული ქულა ფაკულტეტის დეკანის სახელზე დაწერილი განცხადებით. ფაკულტეტზე შექმნილი კომისია, რომლის შემადგენლობაშიც აუცილებლად შედის ფაკულტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი, არგუმენტირებულ პასუხს იძლევა არაუგვიანეს ერთი კვირისა.

დასკვნით გამოცდაზე გასვლის უფლება მიეცემა სტუდენტს, რომელსაც შუალედური შეფასებების მაქსიმალური 60 ქულიდან უგროვდება მინიმუმ 11 ქულა, ხოლო თუ სტუდენტს შუალედურ შეფასებებში უგროვდება მინიმუმ 51 ქულა, მაშინ ის თვითონ გადაწყვეტს დასკვნით გამოცდაზე გასვლის საკითხს, რის შესახებაც დროულად აცნობოს შესაბამისი ფაკულტეტის დეკანატს.

დასკვნითი გამოცდა ჩატარდება წერიითი ფორმით და/ან ზეპირი გამოკითხვით, ხოლო შედეგები გამოცხადდება არა უგვიანეს 3 სამუშაო დღისა. გამოცდის შედეგები გამოცხადებისთანავე დაფიქსირდება უწყისში და გადაეცემა შესაბამისი ფაკულტეტის დეკანატს.

სტუდენტს უფლება აქვს ნიშნის გამოცხადების დღესვე გააპროტესტოს დასკვნით გამოცდაში მიღებული ქულა ფაკულტეტის დეკანის სახელზე დაწერილი განცხადებით. ფაკულტეტზე შექმნილმა სააპელაციო კომისიამ, რომლის შემადგენლობაშიც შევლენ საგნის ლექტორი, ფაკულტეტის დეკანი, ფაკულტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი და შესაბამისი სპეციალობის რამდენიმე წარმომადგენელი, განიხილოს სტუდენტის ნაწერი და გამოკითხოს სტუდენტი. კომისიას უფლება აქვს გააუქმოს ნიშანი და თავიდან შეაფასოს სტუდენტი ხმათა უმრავლესობით, რისთვისაც შედგება შესაბამისი ოქმი, რომელიც დაერთვება უწყისს.

შუალედური შეფასებებისა და დასკვნითი გამოცდის კრიტერიუმები, შეფასების ფორმები და ჩატარების სავარაუდო თარიღები დეტალურად გაიწერება სასწავლო

კურსის სილაბუსში, იქნება გამჭვირვალე და სტუდენტებისათვის გასაგები. რომელიმე თარიღის ცვლილების შემთხვევაში სტუდენტებს წინასწარ მიეწოდებათ ინფორმაცია.

დასკვნითი გამოცდა ჩატარდება წერიითი ფორმით და/ან ზეპირი გამოკითხვით, ხოლო შედეგები გამოცხადდება არა უგვიანეს 3 სამუშაო დღისა. გამოცდის შედეგები გამოცხადებისთანავე დაფიქსირდება უწყისში და გადაეცემა შესაბამისი ფაკულტეტის დეკანატს.

საკრედიტო შეფასებათა სისტემა უშვებს ხუთი სახის დადებით შეფასებას:

- . 91-100 ქულა : A (ფრიადი)
- . 81-90 ქულა: B (ძალიან კარგი)
- . 71-80 ქულა: C (კარგი)
- . 61-70 ქულა: D (დამაკმაყოფილებელი)
- . 51-60 ქულა: E (საკმარისი)

არსებობს ორი ტიპის უარყოფითი შეფასება:

. 41-50 ქულა: FX (ვერ ჩააბარა), რაც ნიშნავს, რომ სტუდენტს კრედიტის მისაღებად მეტი მუშაობა სჭირდება და უფლება აქვს მაქსიმუმ ერთი თვის ვადში დამატებითი მუშაობის შედეგად გადააბაროს მხოლოდ დასკვნითი გამოცდა. ასეთ შემთხვევაში მის საბოლოო შეფასებაში გათვალისწინებული იქნება შეფასების სხვა კომპონენტებში მის მიერ სემესტრის განმავლობაში დაგროვილი ქულათა ჯამიც.

. 40 და ნაკლები ქულა - F (ჩაიჭრა). ამ შემთხვევაში სტუდენტს მნიშვნელოვანი სამუშაო აქვს ჩასატარებელი, ანუ საგანი ახლიდან აქვს შესასწავლი. სტუდენტი რეგისტრირდება სგანზე, რაზეც დგება ინდივიდუალური ცხრილი საგნის ასათვისებლად. სტუდენტს დამატებით გამოცდაზე გასვლის უფლება აქვს იმავე სემესტრში. დასკვნით და შესაბამის დამატებით გამოცდას შორის შუალედი უნდა იყოს არა ნაკლებ 10 დღისა.

ძირითადი ლიტერატურა:

1. ლორთქიფანიძე ოთ. ქართული ცივილიზაციის სათავეებთან, თბ. 2002.
2. ყორანაშვილი გ. საქართველოს ძველი ისტორიის პრობლემები, თბ. 2002.

3. ჩიქოვანი ნ. საქართველოს კულტურული რაობა და ცივილიზაციური კუთვნილება ცივილიზაციათა თეორიის კონტექსტში, თბ. 2002.
4. ყიფიანი გ. კოლხეთისა და იბერიის წარმართული ტაძრები და ქართული ქრისტიანული ხუროთმოძღვრების წარმოშობის საკითხები, თბ. 2000.
5. ჯავახიშვილი ივ. თხზულებანი თორმეტ ტომად, ტ. I. თბ. 1979.

დამატებითი ლიტერატურა:

1. ლორთქიფანიძე ოთ. ქართველთა ქვეყანა, ისტორია და კულტურა, თბ. 1998 წ.
2. ლორთქიფანიძე ოთ. ქართული ცივილიზაცია, თბ. 1993.
3. ბერიძე ვ. ძველი ქართული ხუროთმოძღვრება, თბ. 1956.
4. ლომთათიძე გ. საქართველოს მოსახლეობის კულტურა და ყოფა I – XIII სს, თბ. 1973.
5. უგრელიძე ნ. ადრეულ შუასაუკუნეთა ქართლში მინის წარმოების ისტორიისათვის, თბ. 1967.
6. მიწიშვილი მ. მოჭიქული ჭურჭელი ძველ საქართველოში, თბ. 1967.
7. ქავთარაძე გ. საქართველოს სახელმწიფოებრივი განვითარების საკითხები, თბ. 2006.
8. ჭილაშვილი ლ. ქალაქები ფეოდალურ საქართველოში, თბ. 1970.
9. ციციშვილი ირ. ქართული არქიტექტურის ისტორია, თბ. 1955.